

Tron Øgrim:
Kvikksølv (1997)

IV

Kvinnens plass???

spørsmål om jenter og internett

(Høsten 1995)

Boka består av tre delfiler.
De andre filene kan du hente fra pdf-arkivet.

kvinnens plass ...

Det tar på å late som om du er klok. For tida blir det toforedrag om Internett i uka ... hvis det ikke blir tre. Eller flere.

De GREIESTE foredraga er de med ørten bisnissfolk i en sal, inn og snakk, ut igjen. Bare med litt spørsmål først - men tidsskjemaet er så tett at det blir sjelden mer enn tre. Og minst to av dem er som regel høflige, enkle - og jeg har hørt dem før.

1. DE VERSTE SPØRRERA

De VANSKELIGSTE er rundt et bord med (fx) 15 ungdommer, mest jenter.
- Bare avbryt, når dere vil, sier jeg da.

Og det gjør de. Etter tre minutter, akkurat mens jeg forsøker å forklare forskjellen på telefoni nå og for 40 år sida, er det fx ei som spør:

- Men du, hva vil dette få å si for eldre folk på landet?

Dermed må jeg stille om det ganske lure, men litt langsomme og absolutt halvgamle hue mitt 180 grader, og rote gjennom hukommelsesloftet for å se om jeg alt på forhånd har tenkt no om gamle folk på landet - og det har jeg heldigvis, bl.a. fordi jeg for no'n år sida diskuterte dette med en klok fyr i pensjonistforbundet ... og etterpå må jeg finne igjen tråden og snakke videre om ny telefoni og uendelige mengder gratis lagerplass og helt nye og vanvittige måter å jobbe på og åssen samfunnet nokså lynraskt vil bli snudd opp ned og - til NESTE spørsmål kommer.

Ja, disse møtene er de vanskeligste - for jeg kan'ke alltid svare på spørsmåla ... Og de nyttigste for meg! FORDI jeg ikke alltid kan svare på spørsmåla!

Og ofte aller minst, de som kommer fra unge jenter! For de tenker aller mest forskjellig fra oss NORMALE mennesker, som samfunnet er laga for (=hvite menn i 40-åra!)

2. DET VANSKELIGSTE SPØRSMÅLET

Jeg snakker om data og samfunnet.

Om alt fra åssen bransjer vil forandre seg og bedrifter og jobber vil endre seg og hvem som vil bli rike og hvem som vil gå konk (og på hva) og åssen

markedet vil endre seg til om åssen forholdet mellom land vil forandre seg, og åssen storbyene og landsbygda vil skifte ansikt, og hva som vil skje med fagarbeidere og rike kapitalister og mellomledere og forfattere og -

Om alt dette snakker jeg med den største skråsikkerhet, som en erfaren svindler, med den sikkerheta du bare kan ha når du IKKE har noen akademisk kompetanse på området, og området dessuten (nesten) ikke fins i Norge (i hvert fall ikke slik jeg snakker om det) sånn at du altså ikke behøver å være redd for at dem som skal godkjenne hue-sert'fikatet ditt kan komme og avskilte deg og gi deg 30 dager.

Jeg har altså fordelene av at jeg ikke har no greie på det jeg snakker om (i hvert fall ikke formelt). Helt i tråd med de beste tradisjoner i norsk debatt. (Bare se på Jagland eller Solheim når de snakker om data! Eller Bondevik når han kritiserer teater og litteratur!) Vi har akkurat hatt en skoleminister, som demonstrativt ikke hadde greie på det han styrte, som PÅ DET GRUNNLAGET er forfremma til helseminister! Osv. Ut fra en sånn tankegang, burde jeg nå straks gjøres til sjef for Norsk IBM!

Bortsett fra det, er jeg åsså temmelig sikker på at jeg har RETT. (Vent 20 år, så får dere se.)

Det æ'kke så VANSKELIG å se hva som vil skje, i store trekk, når man er så lur som meg. (Det er forholdsvis logisk at informasjonsbehandlere vil stige til topps i overklassen (bare se på Bill Gates) og at samlebåndsarbeidera vil få det vondt i underklassen (studer Detroit!) - at mange tradisjonelle storbyer vil dø, osv.) Hvis du veit en del om samfunnet og om teknologihistorie, og fram for alt er villig til å lære, så kan du skjønne sånt. Poenget er altså at sjøl om jeg ikke har GREIE på sakene, så veit jeg hva jeg snakker om.

Og kan svare (nokså) skråsikkert på "vanskelige" spørsmål.

Jah!

Da er det temmelig pinlig, å komme på møtene der det sitter (fx) 20 unge jenter rundt bordet, og midt i min ganske glupe framstilling av hva som vil skje, spør ei:

- Men hva vil Internett bety for kvinnens stilling i samfunnet i framtida?
- Hm! sa jeg da. For jeg visste ikke.

kvinnens plass ...

3. HVORFOR LEKER PETTER...

Når det gjelder situasjonen nå, veit vi at data er guttas leketøy.

Datayrker er mannsdominerte yrker. Det gjelder datakasser allment (men mindre enn for 10 år sida - bl.a. fordi alle SEKRETÆRENE nå for lengst har fått PC) og In109 ternett spesielt.

Utviklinga er så rask at bildet skifter fra måned til måned. Men noen tall jeg har sett, tyda på at IN-brukera i USA var ca. 90% maskuline, i Norge kanskje 70%. TENDENSEN stemmer i hvert fall sikkert.

Hvorfor? Hva kommer det av at fx Internett domineres av Petter, og ikke Petra Smart?

En grunn er at Internett ennå ER mest leketøy. (Da datakasser var veldig dyre og mest leketøy, var de aller mest for gutta. Da de blei billigere og trengte ned til de underordna og underbetalte delene av arbeidsmarkedet, blei de mer likestilte.)

Og DYRT leketøy. Foreldre kjøper DYRERE og mer TEKNISK leketøy til Petter enn til Petra. Undersøkelser viser at det fortsatt er sånn.

Petter får til jul, altså! Petra får ... kanskje (ikke).

En annen grunn er at Internett ennå er veldig TEKNISK leketøy.

Data har vært ingeniør-guttas sandkasse. Heltene har vært HÆKKERA (jeg skriver sånn i samsvar med de strålende prinsippene i den siste rettskrivningsreforma).

Men hvem var de? Små tekno-friker som fryda seg over å finne ut åssen fx telefonnettet funka TEKNISK. (Altså duppedittene INNI telefonen, istedenfor, som normale tenåringer, å være mest opptatt av HVEM de kan SNAKKE med.) Absolutt mest gutter!

La oss ikke rakke ned på disse gutta. Sånne gutter (dvs flertall gutter) kokte opp de første hjemmebrygga PC-ene bak ryggen på IBM, de var pionerer når'e gjalt å sørfe rundt i hele verden lenge før storselskapene syntes at det skulle være lov, og de mekka opp World Wide Web for Internett helt i strid med ønskene til fjernsyns- og telefonselskapene, som helst ville at forbrukere skulle ha et nett inn i heimen som var klumpete, blodig dyrt og veldig dumt og begrensa, noe ala tekst-tv-systemet til TV2.

Alt dette er flott. Men det er PREGA av at gutta var tekno-interesserte heller enn menneske-interesserte. Det aller mest spennende var forholdet til maskiner og programvare.

Og det er en av grunnene til at datateknologi fortsatt i hovedsak er så håplaut upedagogisk ... mange av gutta i ingeniørmiljøer skjønner nemlig ikke så veldig mye av åssen MENNESKER funker.

4. ...MEN IKKE PETRA SMART?

Det er åsså en kjent sak at de to sosiale kjønnna har ulikt forhold til teknologi. Kikk på Tommy & Tiger'n! Helt i samsvar med virkelige erfaringer fra virkelige skoler reagerer Tommy og hans (ofte mishandla) venninne(?) ganske forskjellig på fx ATOMBOMBA. I sånne diskusjoner er små gutter ofte mest opptatt av ÅSSEN DEN VIRKER, små jenter av HVEM DEN VIRKER PÅ.

Om vi ser på telefonen en gang til, nå. Alle som har hatt tenåringer i huset, veit at jenter er absolutt ikke no MINDRE interessert i telefonen enn gutter! De bare bruker'n på en annen måte enn gutta som skru.

Internett har, til nå, handla veldig mye om å PLUNDRE med teknikken for å FÅ DET TIL. Hvem syns sånt er morsomt? (Noen av) gutta.

Noen tidlige undersøkelser i USA ga et bilde av den typiske IN- brukeren som en 18-årig gutt som aldri har pult.

La oss ikke krangle om HVOR typisk han var (eller er). Igjen er det viktigste at det sikkert er no riktig i TENDENSEN. Mer spennende var diskusjonen av HVORFOR han ikke hadde ... Der fantes det to hypoteser:

1) Han bruker så mye tid på IN at han ikke har tid.

2) Han har så mye tid til å bruke på IN fordi han ikke ...

Så vidt jeg forstår, blei svaret 2. Profilen på denne typiske, ekstreme brukeren var en ung fyr som ofte hadde trøbbel i samvær med andre (uforutsigelige, kompliserte) mennesker. Og klarte seg/likte seg mye bedre

kvinnens plass ...

i et sosialt forhold til maskiner, som han kunne mestre gjennom å pugge og analysere koder, og som alltid reagerte på samme måte. (Eventuelt med mennesker som var LANGT VEKK, innafør den snevre, kalde og ritualiserte ramma som kommunikasjon med enkel tekst ga.)

Kort sagt, altså: Unge nerder som syntes databokser (modemer, telefon-systemer, BBS-er, Internett osv) var mye GREIERE enn disse aller mest uforutsigelige av alle vesener: Jenter -

Disse gutta var mest opptatt av teknologi som teknologi, og av data-verdenen som et sted der (kompliserte) mennesker IKKE var. De var usosiale dyr! DET TRAKK DEM TIL NETTET.

Jenter (flest) derimot, er mindre opptatt av teknologi i seg sjøl og mer opptatt av hva de kan bruke den til. Og absolutt mer av mennesker enn av bokser. Sykkel? Mindre åssen sykkelgiret fungerer, enn av å dra på sykkel tur med venner, og se interessante steder -

Før dere skriver rasende leserbrev, nå: Jeg sier ikke at ALLE jenter (og gutter) er sånn. Bare et flertall. Jeg sier heller ikke at det er RIKTIG (eller gærent) at kjønna er sånn. Jeg bare slår fast, at sånn er det. I vår kultur, for øyeblikket.

Men da er det heller ikke no rart, at Petra Smart ikke tente på det kalde, teknologisk orienterte, ikke-menneske-orienterte, usosiale Internett. Det er ikke laga av/for henne. Det interesserer henne ikke. I hvert fall ikke sånn som det VAR.

5. KURDISTAN I NESTE ÅRHUNDRE?

Men åssen vil det BLI? Et sprang, nå.

Et virkelig underlig sammentreff som satte meg igang med å tenke på det var et tvers gjennom underlig sammentreff:

Dagbla' trykte et intervju RV-stortingsrepp Erling Folkvord gjorde med lederen av det kurdiske PKK, Avbdullah Öcalan. I dette intervjuet sa kurderen, at han kunne tenke seg at det STØRSTE spørsmålet i det 21 århundret blei ... kampen for full kvinnefrigjøring.

Sammentreffet var underlig, fordi jeg leser vanligvis ikke Dagbla'. Og Bla' kan vanligvis ikke utstå RV. Det måtte altså enda et sammentreff til for

at dette skulle havne i blekka: At avholdsmannen med sykkelen besøkte et geriljaområde, der den tabloid interessante lederen for Kurdistans Arbeiderparti var.

Og denne fyren, som leder en NASJONAL krig mot Tyrkia. Og sjøl har relativt begrensa muligheter til å få oppleve neste århundre, ettersom han har tyrkisk, tysk og USA'nsk hemmelig purk på nakken. Han trur altså, at det viktigste spørsmålet i det neste århundre IKKE blir fx kamp mellom rike og fattige land, eller opprør fra/massakrer mot undertrykte nasjoner. Han sitter nedi noen av de aller mest sosialt tilbakestående fjellområdene i Midt-Østen, og tenker at neste århundre kan handle om KVINNEFRIGJØRING? Rart.

Hvorfor i all verden? Tenkte jeg.

Så tenkte jeg at på ett vis - er det ikke så ulogisk. Öcalan kjenner områder som er reint middelalderske, målt med vår målestokk. Storamilien, produksjonen, tradisjonelt Islam osv. definerer kvinnens stilling. På den andre sida: Storbyer med helt moderne bydeler (Istanbul, Damaskus, Jerusalem, Kairo). Og voldsomme økonomiske forandringer, politiske kamper, svære kriger - som RASKT snur alle sosiale forhold oppned.

Som en reisende fra den ene polen til den andre - fra de moderne storbyene, til de avsides fjelldalene - og gjennom disse stormene, blir det voldsomme spennet i kvinneroller tydelig, for den som gidder å se.

Og det virker klart, at det er ustabil. Så forskjellige kvinneroller kan ikke sameksistere, kinn mot kinn.

En reaksjon på det blir noen fundamentalistiske muslimers kamp for ei mer middelaldersk kvinnerolle. Öcalan stiller samme spørsmål - og gir stikk motsatt svar.

Men (tenker jeg): Er ikke Midt-Østen her bare et fortetta bilde på hva som skjer i vår verden som helhet?

Jeg treffer unge norske jenter som har reist i Asia, Afrika og Latin-Amerika. Jenter som er født i Pakistan og har gått på skole i Norge. Jenter som har halve familien sin i Filippinene, Gambia eller Marokko og den andre halvdel i Europa.

Alt dette handler (bl.a.) om voldsomme møter mellom kvinneroller. Skapt av økonomi og arbeidsvandring og krig og flyktningestrømmer. Som

kvinnens plass ...

gjør sånne møter VANLIGE: Det handler ikke lengre om en isolert norsk sjømann og hans kinesiske brud, eller ei gæærn engelsk oppdagelsesreise som trærper gjennom Det Sorte Afrika. Men om tusener og millioner!

Kan de gamle kvinnerollene overleve det?

6. MASKINER OG KVINNEFRIGJØRING?

Kan vi si noe om åssen teknologi har påvirka kvinners plass i samfunnet - før i tida?

Ungdommen, som er ung (og i visse sammenhenger, dum og uvitende!) veit alt for lite om historia. Så ungdom: Følg med!

For knapt 200 år sida hadde norske menn hånd- og halsrett over kvinner, barn og tjenestefolk. Det betyr, kort sagt, at gubben hadde lov til å slå dem. Vi kan si at konebanking var ikke bare LOV (i motsetning til nå), det var PÅBUDT.

Denne underordna rolla for kvinner støtta seg sosialt, kan vi si, på to hovedstolper: Kvinner flest, i byene, var sperra ute fra det vanlige arbeidsmarkedet utafor husholdningene. Og de var sperra ute fra kunnskap.

Økonomisk avhengige av menn:

Av ektemannen, eller hvis du var ugift av far, en bror, eller en du var i tjeneste hos. De fleste jobber var ikke åpne for kvinner.

Juridisk usjølstendige:

Det er derfor Nora i Et Dukkehjem ikke kan undertekne lånepapiret sjøl, men må forfalske underskriften til sin far. (Bestemora mi, som HADDE sjølstendig jobb og var Skiens høyest betalte dame en gang på 1890-tallet, hadde ikke lov til å betale skatt! Som kvinne var hun nemlig ikke myndig.)

Juridisk sperra ute: Fra politikk, utdanning (hadde ikke LOV til å gå på universitet, fx) fra mange yrker osv.

Ny teknologi førte til arbeidsmarkedet TRENGTE damer. (Det var ikke nok sånne folk med tissen den riktige veien ...) Det oppsto åsså jobber der du ikke først og fremst trengte steinhoggermuskler, men det var desto viktigere at du var bl.a. nøyaktig og pålitelig, som fx telefonistinne. (De første svitsjera i det primitive Kyberrommet var damer!)

7. KONTROLL OG KVINNEFRIGJØRING?

Kvinnebevegelsen førte åsså til at kvinner sloss seg inn i politikken, på skolene osv.

Et av de aller siste eksemplene på et sånt område var Holmenkolstafetten, som var FORBUDT FOR JENTER for bare 30 år sida! Tidlige Kvinnefrontere og andre feminister sprengte dette forbudet ved å melde seg på under falske mannsnavn, løpe med påklistra bart osv. - og bli slept ut av løpet av politiet -

Unge jenter, som er vokst opp med Grete Waitz og Ingrid Kristiansen, trur ofte at jeg juger når jeg forteller at sånt faktisk skjedde, i Norge, for mindre enn 25 år sida. (Men i Sovjet var kvinnefotball forbudt, helt til på 1980-tallet. En gammel mann som het Bresnjev hadde uttalt at det førte til usunn opphisselse ...)

Hvorfor fant kvinner seg for 50 og 100 og 200 år sida i å tjene menn, tilmed la seg banke av menn, i mye større grad enn nå? Enkelt uttrykt: Fordi de hadde ikke noe sted å gå. "Gå fra gubben og sult."

Mannen tjente penga. Jeg kjenner arbeiderfamilier der det, i Norge før krigen, var som i Pelle Erobreren av Nexø: Ved middagsbordet spiste Far først, mens kona og ungene så på. Etterpå fikk de det som var igjen. Det var ikke fordi Far var en drittsekk, men fordi han måtte være mett for å klare jobben. Alle var avhengige av det! Mor syntes åsså det var rimelig.

Sjølstendige jobber - altså egen økonomi - og rett til kunnskap - altså egen utdanning - skapte GRUNNLAGET for den kvinneverolla som fins i Norge på 1990-tallet.

Altså: Kontroll over Kvinner blei uthula av: Maskiner - nytt arbeidsmarked - kvinnejobber - kvinnekunnskap!

kvinnens plass ...

8. NESTE ÅRHUNDRES ARBEIDSMARKED?

Hvis vi nå tar denne måten å se utviklinga på. Og tenker FRAMOVER.

Internett, nå. Internett kommer til å prege - jeg trur dominere! - det norske samfunnet i løpet av de neste 10 åra.

Og verden? Ja, verden. Internet rules, yeah!

Noen spåmenn trur IKKE det ... de snakker om at utviklinga ikke vil gå så fort (kanskje, men jeg trur de tar feil) og at ANDRE nett-former vil bli like viktige eller viktigere (muligens. Jeg trur de tar feil der åsså, men det spiller heller ingen rolle.

For det viktige er at Verden blir nøsta inn i ei eller anna form for nett! Og navnet? Drit i det: Svært barn har mange navn. Og uansett: nett er nett!).

Glem forbeholda. Hva det enn blir, la oss kalle det Internett! Det som kommer i framtida, vil bli mer forskjellig fra dagens Nett enn en Mercedes 1996 er fra en Daimler 1986, men er nok Barnet til Internett, likevel.

Denne nye Netta Verdenen vil skape nye forhold mellom mennesker. Bl.a. et nytt arbeidsmarked.

Politikera har nå lært seg et dustete ord for det:

Telependling. Dustete, fordi det ikke har no med "pendling" å gjørra, det handler om at jeg jobber ett sted og ER et anna sted. (Jeg sitter i heimen og skriver i PC-World. Jeg PENDLER ikke da!)

Åssen dette arbeidsmarkedet vil funke på litt lengre sikt, er umulig å forutsi. Det vi KAN se, er at det blir IKKE avhengig av fx fysisk styrke. Altså hva slags muskler du har.

Har det no med kjønn å gjørra? Klart!

Den gangen jeg dreiv med hederlig arbeid, hadde vi et svare strev med å få bryggeriet (og enkelte av gutta) til å skjøne at jenter kunne jobbe på lastebilene. Å levere øl æ'kke kvinnfolkarbeid! Det samme sa de om å jobbe i gruver I hvert fall i teorien. (Jeg intervjuva ei belgisk dame, som i 5-årsalderen hadde begynt i ei gruve der barne- og kvinnearbeid var FORBUDT!)

Men hvis du skal sitte i Stavanger og styre oljeinstallasjoner på bønn av Nordsjøen. Eller i Litauen, og kjøre gruvemaskiner i Kiruna, Sverige. Trur'u noen vil insistere på å sjekke at du har flat brystkasse med hår på? (Glem det!) Ikke muskler altså. Og ikke skjegg!

9. DANNEELSE, DATA - OG DAMER?

Hva vil arbeidsmarkedet være ute etter, da?

Nett-teknologi blir ofte kalt IT, som igjen står for informasjonsteknologi - eller kanskje intelligensteknologi. (Til tross for den ekstreme dumheta som kan skinne gjennom både i brukergrensesnitt og bruk. Men glem det.)

Både datateknologien allment og Nettet spesielt er foreløpig i sin barndom, der mennesker må brukes til å rette opp idiotiske småfeil, gjøre enkle rutineoppgaver osv. Men ettersom Nettet vokser. Investeringene vokser. Erfaringene vokser. Kommer Nettet til å gro ut av disse barnesykdommene etter tur. (Og starte på voksensjukdommene? Glem det.)

De jobbene som vil bli igjen, vil handle mindre om rutine, og mer om å bruke menneskelig intelligens på Nettet. Om kunnskap og intelligent bruk av den. Og det henger igjen sammen med utdanning. (Ofte, i hvert fall!)

Her er ei interessant utvikling i gang. For det ser ut til at jentene holder på å ta igjen og gå forbi gutta i høyere utdanning, over hele den vestlige verden.

Det har lenge vært kjent at små jenter er bedre enn gutter, stort sett, når de starter på folkeskolen. Noen forskere har hevdet at det hadde biologiske grunner, at jentene er skolemodne før, biologisk sett, og det har tilmed dukka opp forslag om at de bør begynne ett år før.

Det har åsså vært vanlig å tru at gutta tar igjen dette seinere - når jentene kommer i puberteten, kanskje?

Men nå ser det ikke ut til at det stemmer. I engelske videregående skoler, fx. Der blei det for ikke så lenge siden avslørt en skandale med ulovlig anti-diskriminering av jenter ... Skoler som var opptatt av prestisjen sin, slapp gutter med DÅRLIGERE karakterer inn først, for å ikke få JENTEFLERTALL.

Fordi jentene i gjennomsnitt ligger over.

I Norge har jentene tatt over i viktige fag på universitetsnivå. Tendensen er at gutta dominerer på høyeste utdanningsnivå og jentene på begynnernivå - og at jentedominansen eter seg oppover, år for år. De blir flertallet. De blir best.

Noen som har lyst til å gjette på hva det vil bety for damenes stilling i neste århundres Netta DataVerden?

10. HVEM TAR SJEFJOBENE?

Sist jeg spurte en gjeng unge jenter om det, kom de med to innvendinger:

- Menn dominerer sjefsskiktet. (Og ansetter, som sjefer, sånne som ligner seg sjøl.)
- Gutta dominerer de teknisk-matematiske faga, ingeniørfaga. (Og Nettet er ingeniørenes paradisi.)

Så menn kommer uansett til å dominere NettVerdenen ... De feitestede delene av den, ihvertfall.

Mine svar:

- Sjefene? Jeg trur dette kommer til å skje med sjefsskiktet i Norge, i de neste 25 åra:

Jentene går forbi gutta i høyere utdanning.

Gutta tar de feitestede, godt betalte toppjobbene i Det Pirate Næringsliv (DPN). De høyt utdanna jentene går inn i de dårligere betalte og mindre prestisjefylte sjefsjobbene i Stat og Kommune (S&K).

Og der sitter de no'n år. Og får erfaring, og forbindelser, og blir veldig flinke!

Så, når DPN trenger toppledere med erfaring fra S&K (av grunner vi ikke behøver å gå inn på her). Og sender hodejegere ut. For å finne dem som har disse forbindelsene. Og dessuten er høyt kvalifiserte, kunnskapsrike - og ikke FOR JÆVLIG dyre.

Hvem ansetter de da?

Jeg gjetter at de høyt utdanna jentene, via toppjobbene i Stat og Kommune, uti neste århundre åsså vil komme til å dominere De Pirate Sjefsjobbene.

- Nettet, nå. Det er riktig at gutta dominerer ingeniørfaga.

Vil det vare, eller kommer jentedominansen der åsså, om noen år? Kanskje, kanskje ikke. Men det æ'kke så viktig, fordi:

I framtida kommer ikke Ingeniørene til å dominere Nettet.

Nettet har - til nå - vært Ingeniørenes Paradisi, fordi det har handla om å

få det Opp Å Stå. Strekke kabel, finne riktig plugg! Få kassene til å snakke til hverandre! Osv. Men denne ingeniørkosen vil snart ta slutt.

For det viktigste nå blir ikke Brytere, men Bestemor. Nettet ER oppe og står (nesten, ihvertfall). Det investorene NÅ er ute etter, er å få MENNESKER inn på Nettet. Brukere! Det er folk som IKKE er datanerder, som gir FAEN i bokser, og som må overtales, forføres til å komme inn på Nettet for å bruke penger på å snakke med hverandre, handle osv, som blir viktigst.

Og da er ikke Ingeniøren lenger konge. Han er nemlig ikke spesielt flink - med Bestemor.

Hvem er det? Mennesker som er flinke med mennesker. Sosiale folk, som kan kommunisere.

For å si det brutalt: I begynnelsen av neste århundret blir ikke det viktigste på Nettet å få koplinger til å fungere, men å selge Pizza og fordele Pensjoner. Salg og Sosialarbeid! Og da blir det viktigere å ha kunnskap om humanistiske fag enn om kabler

Den Jenta som nå utdanner seg til å dominere denne kunnskapen, posisjonerer seg altså åsså til å bli Bestemors Dronning.

11. PAKISTANSK KYBERWOOD?

Når ny teknologi skaper ny økonomi og nye samfunnsforhold, blir gamle samfunnsforhold åsså ofte snudd oppned.

Da dampen kom og gjorde slutt på adelsveldet, var de nye rike - handelsmenn, fabrikkeiere osv. - som regel sjøl ikke adelige. Adelen var fornøyd. Den satt på sin bak og koste seg, og gadd ikke sote seg til med å få dampmaskiner til å tøffe og gå. Sånn var det i den første teknologiske revolusjonen.

I den andre teknologiske revolusjonen, da bensinen og elektrisiteten kom, var USA blitt mulighetenes land for (hvite) fattigfolk som fant alle dører stengt i Europa. Mange blei fattige i den nye verden åsså, men flertallet blei rikere enn de hadde vært. Og noen blei styrtrike.

Et eksempel på åssen teknologien kunne skape uante muligheter, er den mest amerikanske av alle industrier: Filmen. Hollywood blei dominert av jøder og østeuropeere, som skrelte av sine umulige, utenlandske navn og

kvinnens plass ...

isteden blei syntetiske super-amerikanere:

Al Jolson (Asa Yoleson) Tony Curtis (Bernhard Schwartz) Kirk Douglas (Issur Danielovjitsj Demsky) Rock Hudson (Roy Scherer) Jerry Lewis (Joseph Levitch) osv.

Poenget var at filmen hadde - fra starten av - ingen prestisje. Skikkelige Amerikanske Gutter med Gode Amerikanske Navn gadd ikke gå inn der! Sånn blei Hollywood, i det antisemittiske Amerika, fra starten byen der fattige jødegutter fikk sjangsen - og blei styrtrike.

Foran den 3. teknologiske revolusjonen fins ikke no Amerika ungdommen kan dra til. Derimot fins Kyberrommet, et land uten grenser (der det heldigvis ikke fins indianere som skal drepes eller svarte som skal selges). Kan Kyberland spille samme rolle?

Jeg trur det. Ta nå fx unge innvandrere i Norge. Folk som har gått skoler og snakker norsk, men som ikke får jobb, fordi de heter Ali eller Nasreen. Kan ikke Nettet bli deres Hollywood?

En av de beste vitsene om kyberrommet, som alt er så mye brukt at den er utslitt, er den om hunden, veit dere: "På Internett kan ingen se at du er en hund." Nå er nå ikke det så sikkert. Jeg tipper at video kommer før vi har snudd oss. Du kan altså bli avhengig av å ikke bare skrive at du heter Ola Hansen, men åsså måtte vise ansiktet ditt på skjermen, før du får en jobb.

Likevel, sånt kan ordnes. Flinke pakistanske gutter (eller jenter!) kan vel hække et norsk fjes? (Eller ansette en Ola på forværelset, da!) Unge mann, gå til Kyber-Vesten!

12. VERA OG VERDENSHISTORIA?

Men det var jenter vi snakka om.

Det oppstår altså et arbeids- og informasjonsmarked, der det blir HELT UMULIG å dele opp folk etter kjønn.

Når det gjelder jobbene. (Åssen kan du VITE hvilket kjønn han? (hun? hen?) der borte i tråden, i Litauen, EGENTLIG har?)

Når det gjelder informasjon. For 100 år sida kunne de sperre jentene ute fra universitetene. Men når all grunnleggende universitetskunnskap er tilgjengelig, overalt, på Nettet?

Gubbene kan, fx i Saudi-Arabia, sperre jentene inne bak slør og i egne rom. Men så lenge det fins en tentakkel av Nettet som når inn bak forhenget, så kan de, i neste hundreår, aldri sperre dem ute fra den kunnskapen de sjøl ønsker å sjekke. (Sensur på nettet? Uansett alle skrekk-meldinger nå, påstår jeg at det er en tapt kamp. Kom tilbake om 20 år, så skal vi se.)

Det blir altså umulig å sperre jentene ute, med de gamle metodene - som da purken dro dem fysisk ut av Holmenkollstafetten, først på 70-tallet.

Tvert imot. Jentene er, i forkant, alt på vei til å dominere de feltene som blir viktigst for å Herske på Nettet: Utdanning. Kunnskap.

Glem skjegg, muskler osv. Sånt syns ikke på Nettet.

Kunnskap syns.

Jeg tipper altså, at jentene vil dominere Nettet, en gang uti det 21. århundre. Internett er jentenes verdenshistoriske framtid.

13. KJØKKEN ELLER ... ?

Vil det skape grunnlag for ei enda friere og mer likestilt kvinnerolle enn den vi kjenner fra 90-tallet?

Kanskje. Men sånne saker oppstår erfaringsmessig ikke (bare) som en følge av økonomi og teknologi. De er åsså avhengige av hva kvinner vil sjøl. Moter - (ikke (bare) i klær, men i livsstil) kamp (av kvinner og menn, for og mot kvinner!) - politikk (bl.a. om kvinnene sjøl, i milliontall, deltar i den). Vi får se ...

Men HVIS nå dette er riktig. Hvis kvinner er dømt/velsigna til å spille ei hovedrolle på Nettet i Neste tusenår.

Er det ikke da en interessant MOTSIGELSE at så få av dem (dere!) ER der, i 1996?

Opplagt, jo.

En av grunnene er at Nettet ennå ikke ER det Nettet vil BLI. Et sted som INTERESSERER jenter.

Fordi det handler Mest om Mennesker, og er EFFEKTIVT og NYTTIG som et STED FOR MENNESKER, som vil MØTES og ha det MORRO. (No som vil trekke ikke BARE jenter inn på Internett ... men åsså mange flere av det riktige (viktige!) kjønn.)

kvinnens plass ...

Hvem kan gjørra Internett til et sånt Sted for Jenter?

Svaret fins i eventyret om den Lille Røde Høna, som bodde sammen med den late Katta, Grisen og Hunden. På spørsmål om å plante, høste, male og bake brød, svarte alle tre "ikke JEG!" "Da får jeg gjøre det sjøl, da!" sa den Lille Røde Høna.

Jenters plass er på Nettet.

KVINNENS Plass ER I KYBERROMMET!

V

Å BYGGE DIESELMOTOR I SLUMMEN I PERU

kan den 3. Verden hoppe over 100 år - og hva kan
vi gjøre for å støtte det?

(Våren 1996)

I Datarevolusjonen skyter fart.

Ting går fort ute i samfunnet enn før. For 5 og 15 år sida kom de nyemodellene og snudde den lille DATAVERDENEN oppned på et halvår eller et år. Men utenom dataguttas lille andedam merka folk lite.

Nå kommer nye ting og snur SAMFUNNET oppned på et halvår. Nett! Det ene året har nesten ingen hørt om INTERNET ... neste halvår ær'e internet-adresse på skjermen til Petter Nome, og P4, Dagbla' og P2 slår til med nett-journalistikk.

Sånn ær'e her. I Norge, som er et relativt heftig dataland, og sikkert åsså i andre land i den rike verden.

Men ikke bare her. Og det kan bli ei VELDIG stor og VELDIG spennende historie.

II ALBANIA PÅSKEN 92 ...

Jeg har vært noen ganger i et lite europeisk land, med høye fjell, mange nasjonalister og mye bønder som heter ... Albania. 6. gang var i påsken 1992.

I 92 var Albania på dunken. Politisk og sosialt kaos. Industrien sto. Jordene blei ikke pløyd. Offentlige bygninger blei ødelagt - i alle barnehager i Tirana var vinduene knust.

Mens landsens skurker med et skummelt uttrykk i trynet og nedbretta gummistøvler a la Drillo streifa gatelangs på jakt etter noen å rane, forklarte flere ledende politikere meg at landets framtid lå i TURISME. Samtidig brukte folk de tomme turisthotellene til å gå inn og drite i.

Om Enver Hoxha, diktatoren som sjefa landet fra 1944 til han døde i 1986, kan man si mye. Når det gjalt menneskerettigheter fx. Og han sto bak en del mislykka økonomiske kjempeprosjekter.

Men ikke alt han fant på økonomisk var like dumt. Man kan fx si at han var ikke så dum når det gjalt energiverk. Landet har fjell og vann, og han fikk bygd en del store dammer som er ganske lure. Utdanningssystemet var åsså nokså effektivt. (Denna vurderinga har jeg fra en økonomieksperter som jobba for USAs regjering.)

På den andre sida mangla'n fot for data. Og noen PC-revolusjon hadde han i hvert fall ikke sansen for.

Gjennom mørklagte gater gikk jeg våren 92 til en leilighet som hadde det folk sa var Tiranas ENESTE private boks: en MAC classic, sånn med frimerkestor iddiotskjerm ...

Jeg hadde vært i 3.Verden-land som Cuba og Elfenbeinskysten og sett en høyere utvikla, mer blomstrende PC-kultur.

III ... OG VÅREN 95

Nå har jeg nettopp vært tilbake for 7. gang. Det var ganske rart. Mye var forandra på 3 år.

Delvis fordi økonomien er i oppsving. Og det på et grunnlag som kanskje kan kalles perverst. Så mye er nedlagt av jordbruk og industri på de siste 5 åra at alle ungdommer som kunne, simpelthen var nødt til å stikke utenlands. Dermed jobber 1 av 7 ute (1/2 av 3 1/2 millioner)! Og tjener MYE mer penger enn før, som de sender hjem til mor.

Så i Albania er det varer i butikkene og satelittantenner på balkongene i byene, og far og onkel og mor som har mista jobben setter i gang en liten bissniss for penga de får hjem fra Agim i Italia og Greta i Sveits.

I Tirana er den STØRSTE industrien nå å taste data om italiensk landbruk! 330 jenter kommer hver dag og setter seg foran italienske bokser og leser italiensk papir i et prosjekt som den italienske staten lagar for å få helt nøyaktige jorbrukskart over Italia. For det får de 70 USdaler i måneden, som er lønna som en professor har på Tirana universitet.

Jeg så åsså kveldsskoleklasser der ungdommer betaler 3 daler i uka for å sitte foran skjerm og lære Windows ... Familier er altså villige til å betale 1/5 månedslønn for at unga deres skal bli kursa ...

Og privatkapitalistiske bokser rundt i butikker og kontorer, og hørte diskusjoner om den raske ekspansjonen som er venta i data i det nye foretninglivet i hovedstaden, osv.

Så i forhold til utgangspunktet ... kan det se det ut til at data-revolusjonen går forttere i Albania enn i Norge, akkurat nå.

dieselmotor ...

IV HVA CASTRO IKKE VISSTE

Dette skredet i Albania kvesser tanker som jeg har gjort meg før. For dette har jeg egentlig ikke bare sett der. Jeg har vært på flere reiser og sett flere ting.

På Cuba, f.eks. Der var jeg for første gang i 1988. På ei tid da det nære allianseforholdet mellom Fidel og hans daværende hovedstøtte Gorbatsjov holdt på å sprekke.

En følge av den tette forbindelsen med Sovjet, var at ukeavisa Moscow News blei spredd i flere hundre tusen eksemplarer. Men nå var Moscow News blitt ei ledende Glasnost-avis. Så sirkulasjonslista blei kutta til 10 000, så bare de støeste Fidelistene skulle få vite hva russera dreiv med. Dette var helt etter den gamle linja, som gikk ut på å holde streng kontroll med hva vanlige cubanere fikk vite.

Bare at det hjalp ikke. For cubanera var med på PC-revolusjonen. Og blant yngre intellektuelle var folk som kunne hekte seg på internasjonale nyhetsbaser via satelitt. En mulighet til å slå høl i sensurmuren som jeg tror Fidel og hans generasjon av ledere ikke en gang skjønnte. Den gangen.

V BOLIVIA, BENIN, RUSSLAND OSV.

I 1990 var jeg i Benin - et av verdens fattigste og formelt minst utvikla land. Der ramla jeg opp i et datamiljø som var på høyde med tilsvarende kommersielle miljøer i Europa. Folk som jobba for posten og bankene. Internasjonal bissniss krevde at meldingene deres kom gjennom. Så datafolk var nødt til å ha samma utstyr, programvare og kompetanse som dem de snakka med i Europa og USA. Datamiljøene i de vestafrikanske landa jeg var innom va'kke store, men heftige. Det var et veldig sug blant unge folk for å lære data. Data var DRØMMEN. Håpet om å komme ovenpå, om framtida, det moderne (og gjerne komme til Amerika, sjølsagt).

Det samme SUGET så jeg i et anna veldig fattig land: Bolivia. I La Paz var jeg i 1982, 1988 og igjen i 1993. Midt i denne svært fattige og svært fine byen er det ofte et stort bokmarked, med flere hundre meter benker, der bøker ligger utover.

I 1988 så jeg ikke ei databok der. I 1993 var bord etter bord fulle. Håndbøker i alt fra MS-DOS og WP51 til avansert programmering. Og folk i flere lag utover som rota i bunkene. I Russland har det samme SUGET vært følelig siden midten av 80-tallet. I vår var den viktigste nye følelsen jeg hadde frykten for Katastrofen - og den andre var de galloperende PC-ene!

Nå sprer PC-ene seg til alle som har en sjans til å grabbe en. Stadig flere gamle kjenninger hadde fått E-postadresse. Eller i hvert fall insisterte på at de snart skulle få en! Og ikke lenge etter at jeg kom hjem lå det første russiske E-brevet der.

VII MEN HVA MED VALERIA ...

Sånne erfaringer peker:

Langs enden av fingern ligger ei framtid der ALLE har boks. Ikke bare rike mennesker. Ikke bare i Europa-Nordamerika-Japan. Men i Romania. India. Latinamerika. Fattige mennesker, overalt!

Nå, kaldt vann i blodet:

Dra til storbyene i den 3.verden og se åssen virkelige fattigfolk lever. Det ser faen ikke ut som om non PC-revolusjon står for døra! (Det er forresten ikke nødvendig å dra til Sør - det holder å dra til landsbygda i Ukraina. Som åsså holder på å bli en slags 3. Verden.)

Jeg har diskutert framtida med mange som kjenner sånne land. De sier. Å tru at datarevolusjonen kan spre seg ut på folkedypet der, viser bare at du simpelthen ikke skjønner hvor VELDIG fattige folk er.

To sånne diskusjoner:

I 1990 var jeg i Leningrad (rett før byen skifta navn). På restaurant med Valeria, 55 år, bestyrer på et bibliotek. En intellektuell. Valeria skreiv mye.

dieselmotor ...

Men hun bare lo av tanken på at hun noen gang kunne få jobbe på PC. (Den lille bærbare kassa jeg hadde med meg, ville den gangen kosta noe sånt som 50 års lønn for Valeria.)

Hun fortalte at hun hadde ikke sett en appelsin på 10 år. Valeria delte rom med mora Barbara, maler, som var over 80. På rommet var det så rått at det var umulig å tapetsere - tapetet bare rant av veggene.

I mars 94 gikk jeg gatelangs i St. Petersburg med Valeria igjen. Hun var blitt pensjonist. Og faktisk fått egen leilighet - både hun og mora bodde litt bedre. Men økonomien ellers? Verre! For Valerias månedlige pensjon kunne hun kjøpe 13 langstilka roser. Eller 3 kilo honning fra Kazakhstan. Eller 2 1/2 liten porselenstekanne.

(Jeg reiste ikke spørsmålet om hvor mange månedslønner hun måtte ut med for å kjøpe en PC.)

VII ...OG BØNDER I TANZANIA?

Diskusjon 2: Sommeren 1994 reiste jeg rundt sammen med en tysker som samarbeider med ei esperanto-gruppe på landsbygda i Afrika, i Tanzania. Ei gruppe av bønder. Vanlige, og svært fattige, afrikanske bønder.

Et problem, sa han, er at de er så fattige at de mangler alt. De liker å studere, men har ikke papir. Esperantister lærer ofte språket ved å brevveksle. Men dette er folk som ikke har penger til å kjøpe et frimerke.

Jeg gjentok en utbredt ide: At framtida i sånne land kan være å kutte ut papir og frimerke - via direkte datakommunikasjon over satelitt. Han lo: Datakommunikasjon! De har ikke telefon - det er kanskje ikke en telefon i landsbyen en gang, og ikke i nabolandsbyen! Og sendinger fra satelitt - når folk er så fattige at de ikke har en liten transistorradio!

Aldri, sa han. Kanskje datanett blir verdensomspennende ... Men da blir de hengede utafør. Folk som disse afrikanske bøndene blir ikke med i Verden!

Og sjølsagt hadde han rett. Det er vanskelig, ut fra den europeiske uvitenheten (som bare blir overgått av den USAnske) å virkelig forstå hvor fattige fx bønder i Afrika er. PC, for dem, er noe som er lengre vekk enn månen. Nå.

VIII ALBANIA I 2010?

Men sjøl om det ser ut sånn i Afrika, denne sommeren 1995 - så er det ikke sikkert at Data For Alle er like langt vekk fx i Albania.

Albania viser hvor fort teknologien kan komme, NÅR den kommer. I hvert fall i noen slags land.

Jeg har fått stipend for å skrive Essay om situasjonen i Norge i år 2014. Jeg skriver om at Norge vil være på vei inn i grunnleggende endringer. De største på 150 år.

Men Albania? Jeg tripper at Albania vil endre seg MER.

FORDELEN med Albania er på den ene sida at det er (som Mao sa) "fattig og hvitt": Som et blankt ark, som ingen har skrivi på ...

Men samtidig har Albania hatt en vellykka utdanningsrevolusjon ... en høyt utdanna befolkning ... dyktige spesialister. (Med en MÅNEDSLØNN som svarer til det en middels norsk akademiker bruker når hun går ut med kjærsten.)

Det betyr, at når stadig mer jobbing blir sendt rundt over Nettet ... til der du kan få gjort det DYKTIG, FORT og VEEELDIG BILLIG ... så kan Albania bli et land som tar mye sånne jobber.

Og det fins tjukt av glupe albanere som har erfaring fra Italia, Sveits, Tyskland osv, som har personlige kontakter, kjenner markedene, og investerer i småfirmaer som er lette i rævva og DESPERATE etter å jobbe. (Det er heller ikke mye gammel industri og bisniss i Albania, som kan konkurrere om dem. Hvitt ark!)

Altså kan den Datateknologiske Kulturrevolusjonen i Næringslivet spre seg som hvetebrø av dynamitt i eksplosivt grass.

Albania kan hoppe, rett FRA den andre fasen i den industrielle revolusjonen med store, gammaldagse samlebåndsfabrikker osv., og til den NESTE fasen i datarevolusjonen. For å si det på norsk: fra 1930-tallet til år 2005. Og glemme alt imellom!

Med det ha'kke jeg sagt at alle albanere blir rike og lykkelige og vil å leve i datautopia i nær framtid. Bare at det kan bli VELDIG MYE data der, VELDIG FORT. (Og NOEN blir steinrike.)

Albania 2014? Kyberpønk, gjetter jeg.

dieselmotor ...

IX DEN STØRSTE FATTIGDOMMEN I VERDEN

Landsbygda i Tanganyika, Burkina Faso osv. har sjølsagt andre slags problemer enn Albania.

For vi kan riktignok snakke om at Øst-Europa akkurat nå synker ned på et 3. Verden-nivå.

Men i Albania har folk tross alt fargefjernsyn og barnehager og alminnelig skoleutdannelse og døtre på 19 som går på universitet i Italia. (Tilmed i Russland hadde min venninne Valeria nettopp SOLGT fargefjernsynet.) De har kanskje trøbbel med å dra på ferie ... men de klarer å finne penger til frimerker. (Sjøl om Valeria synes det var blitt dyrt å skrive til utlandet.)

I Albania (og Russland) har folk LITT penger og MYE skolegang. På landsbygda i Afrika har mange IKKENO penger og IKKENO skole. Det kulturelle blir det viktigste.

Mengder av albanere (og russere, rumenere, kinesere, vietnamesere, marokkanere, egyptere, cubanere) HAR nok skole bak seg til at de kan gjørra store ting etter et halvt års opplæring.

Men Å skrive bokstaver du ikke kan, på den boksen du ikke har råd til å kjøpe ... blir verre.

I informasjonssamfunnet blir mangel på kunnskap den siste og største forma for fattigdom.

X 20 ÅRS KOMMENDE PRISRAS

Men ikke mangel på bokser! For bokser kommer til å bli billige nok! For ALLE.

Billig nok for Valeria i Leninburg, uansett hva hun trur. Tilmed billig nok for bønder i Tanzania!

Hvorfor? Fordi:

- Bokser er dyre så lenge de er kilometervis med ledninger som skal koples til store glassrør som fyller hele rom. Når de blir bittesmå kretser som trykkes på kort, blir de billige.

- Datalagre er dyre så lenge de er svære roterende disker som veier fx 100 kg eller 1 kg eller 0,1 kg. Når de blir kort uten bevegelige deler som (magnetisk eller optisk) kan lagre gigabytes, blir de billige.
- Datakommunikasjon er dyr så lenge den trenger tusenvis av tonn med dyr koppertråd som skal henge over berg og dal og ligge over havbånn, der den blir ødelagt av stormer, småfly, trålfiskere, blekksprut og sultne hvaler!

Når den flytter over til glasskabel med overkapasitet, eller enda bedre: Fyker gjennom lufta, blir den billig.

- Harde varer er dyre så lenge de skal betale utviklingskostnader og blir snekra en og en og er digre og klumpete. Når utviklinga er betalt, alt blir søtt og smått og effektivt, og masseproduksjonen setter i gang og sprer ut hundremillioner av kopier, blir de utrolig billige.

(- Og programvare? Den er dyr, så lenge du må betale det det koster å skrive den! Men hvis du tjukopierer, så ær'n ...)

XI BOKSER BILLIGERE ENN BARNEVOGNER

Derfor kommer avanserte mobiltelefoner til å bli billigere enn bordmodeller noen gang var.

Derfor kommer databokser til å bli billigere enn sykler. (Større serier, mindre materialkostnader) Billigere enn barnevogner - for barnevogner kan ikke forminskes over alle grenser, og må ha bevegelige deler!

Det vil bli OVERPRODUKSJON av bokser. Produsentene kommer til å produsere så mye for å fylle den rike verden, at det må bli veldige OVERSKUDD som de ikke veit hva de skal gjørra med.

DA, om ikke før, vil Valeria også få boks. Da vil de DELE UT telefoner for noen kroner (eller gratis!) til bønder i Burkina Faso som ikke kan lese. (Noe skal staten gi folk for å holde på populariteten sin. Dessuten kan boksene brukes til å sende ut sanger om at Presidenten Er Snill.)

Databokser kan bli billigere enn mat. Akkurat som folk i Den 3. Verden nå kan sitte i slumhytter og ha radio - eller tilmed fjernsyn - og sulte, så kan det finnes millioner som har tilgang til nettet, uten å ha nok å ete.

dieselmotor ...

Fordi det kan bli billigere å gi folk en liten boks til å snakke med, enn å skaffe dem et helt brød hver dag i året -

XII BRONX ELLER VÅLENGA?

Bruce Sterling & co har gjort en nyttig jobb ved å spre ideen om at teknologisk framgang ikke nødvendigvis MÅ føre til sosiale framskritt.

Men det er ikke noen morsom tanke at folk kan sitte og kommunisere (se på porno? spille videospill? hække seg inn på Pavens Bønnetelefon, pris 50 øre timen?) mens unga roter gjennom dynga utafør etter matrester - Afrika som et South Bronx, så stort som en verdensdel?

De amerikanske slummene er praktiske eksempler på at avansert teknologi (lydanlegg, mobiltelefoner, maskinpistoler med lasersikte og luksus-biler), godt kan forbindes med at folk flest får det verre. Mange steder i USA hadde folk det bedre for 50 år sida.

Men den motsatte utviklinga da? At farlige bakgater mellom elendige rønner, der folk hoster ut lungene sine, forvandler seg til pussig storbyidyll med billige, velholdte leiligheter og parker der unga leiker? Sånn gikk det, fx i mange europeiske storbyer, i tida fra 1930 til 1970.

Det skjeddde under den forrige industrielle revolusjonen - samle-båndsrevolusjonen. Den som nå er slutt.

Er ikke noe sånt mulig lengre, i informasjonsalderen? Og er det ikke mulig i de store, fattige landa Sør i Verden?

Jeg mener at det OGSÅ er mulig. Men det er avhengig av kultur. Det vil si: Åssen teknologien BRUKES, og av HVEM.

XIII LASTEBILEN I PERU

La oss ta Peru, et land jeg kan litt om.

Rundt Lima er noen av verdens verste slummer. Mellom 5 og 10 millioner har flytta inn fra landsbygda til en fattigdom som er ufattelig sjøl etter at du har sett'n.

Folk i disse slummene er arbeidsomme, disiplinerte og dyktige. De er

sparsomme og jobber langsiktig. De kan f.eks. bruke 20 år på å samle nok murstein til å bygge første etasje i heimen. Dermed går de i gang med å samle til 2. etasje!

De samarbeider om å planlegge veiene der de bor, skolegang, helsevesen, om vaktstyrker for å unngå å bli drept. Fins ei kraftlinje i nærheta, samarbeider de om å klatre opp i ei mast for å stjele strøm, og lager el-nett ut mellom hyttene.

Sånn gror bydeler opp fra elendigheta og til sivilisasjon, på noen tiår. Fordi folk er flittige og kan tenke framover.

I en sånn slumhytte kan fx lille Pablo - eller Carmen - vokse opp uten noen gang å ha ei notisbok av papir. Men i framtida kan en ny Einstein utdanne seg i ei sånn hytte - uten papir.

(Bare et lite mindretall klarer å dra seg sjøl opp etter håret på den måten. Men hvis du nå har 10 millioner unger å ta av. Da blir et sjøl et lite mindretall fort til nokså mange glupe folk.)

Kom nå med gamle bokser til denna slummen. Og kanskje en kontainer med gamle kort og kabler som en storbank har hivd? La oss nå si at noen glupinger får tak i disse greiene.

De har en 10 år gammel, utslitt diesellastebil. Den står. Men gutta og jentene hækker seg inn i en base som har programvare som lager reservedeler til denna modellen. (Ei gammel verktøymaskin har de fra dynga.) De finner skrapmetall og lager nye deler.

Og bilen går. I 10 år til. I 50 år til, om de blir flinke nok.

En dag har de ikke mer diesel. De går ut på baser og leiter etter alternativer. Det er mye organisk søppel nedi her. (sumpgass? sprit? skumlere, flytende oljer?) ærn, ærn!

Her ække poenget at de (som albanerne) slår seg opp på å selge intelligent arbeidskraft billig på det italienske datamarkedet. Her er poenget at slummen i Lima (og en mengde andre storbyer i Sør) allerede er innstilt på å produsere ALT, SJØL.

Og med den nye teknologien kan de faktisk komme til å klare det.

dieselmotor ...

XIV DET VIRKELIG STORE SPRANGET?

Det vil være å gå langt, fort, det! Her har vi drømmen om et hopp inn i framtida - Et sprang, som kan få alt som skjer i Norge til å virke som puslerier, og tilmed få et (mulig) albansk sprang til å se puslete ut.

I noen superstorbyer i Sør lever de som i Europa på 1840-tallet. (Nåja, bortsett fra at en del har radio osv. Parallellen er altså ikke helt nøyaktig. Men det ække viktig.)

På LANDSBYGDGA i sør fins det fortsatt millioner, som lever som om de var på 1500-tallet. Eller i år 1000.

Og her snakker vi om at med VIRKELIG billig teknologi + kultur (bl.a. lokale glupinger til å gå i spissen!) kan de på noen tiår hoppe RETT DERFRA og inn på 2000-tallet.

Ovafor antyda jeg åssen jeg tenker meg ei sånn utvikling i praksis, lokalt. Nå, for å ta de store linjene:

- Den Rike Verdens siste, og viktigste, overtak på Den Fattige Verden, er overtaket i Kunnskap.
- Datarevolusjonen vil med tida gjøre all (eller mesteparten av all) menneskelig kunnskap gratis og tilgjengelig for alle.

Dermed vil det svære historiske skillet falle.

XV DATAMORTHERESA (OG DATAROBIN!)

Men det kan ta tid. I mellomtida vil de som sitter på kunnskapen og tjener penger på den, klamre seg fast og forsøke å hindre at de fattigste milliardene får kloa i den! Mens de fattige, ettersom de erobrer den nye teknologien, vil bore seg tusener og millioner av lurere og lurere høl for sugerøra sine inn i kunnskaps-pengebingen.

Min visjon, som sånn dum gammaldags kommunist som ikke har skjønt no, er at alt er ålreit som forkorter prosessen, og fører til storstilet overføring av kunnskap fra Nord til Sør:

Digre gratisbaser! Billige linjer! Overskuddsbokser! Milde gaver fra data-

rødekors og snille datakapitalister i USA og Norge!

(Og, sjølsagt, om nødvendig stjæling. Tjueri og innbrudd fra data-RobinHood som tar fra de informasjonsrike og gir til de informasjonsfattige! Alt som bidrar til å fremme utviklinga av Fred, Frihet og Alt Gratis!)

(- Hva sa jeg nå? Men noe sånt MENER jeg sjølsagt ikke. Jeg er en grei halvgammal gubbe som ikke har gjort noe galt siden jeg var ganske ung. Så jeg kunne sjølsagt aldri tenke meg å VÆRE MED på noe sånt!)

Tom side

VI

NOEN TANKER OM DATAREVOLUSJONEN OG POLITIKK

(slutten på sosialismen?)

(september 1996 - juli 1997)

noen tanker ...

NOEN TANKER OM DATAREVOLUSJONEN OG POLITIKK

Ettersom jeg trækker rundt på veiene og holder innledninger for tida (for alt fra interne møter i store firmaer til sommerleirer av radikal ungdom ...) opplever jeg oftere og oftere at folk spør meg om pol'tikk ...

Hva med politisk HANDLING?

Hva med politisk ANSVAR?

Og det er jo et kinkig spørsmål, for en gammel marxist.

Delvis fordi jeg er jo sjøl BLITT interessert i disse spørsmåla fordi jeg er et politisk dyr ... og opptatt av ha de teknologiske endringene fører til i SAMFUNNET. Og jeg SNAKKER jo om dissa sakene, fordi jeg ønsker å trekke i gang DEBATTEN. Som igjen kan føre til at folk HANDLER.

Så når folk altså kommer og stiller spørsmål om pol'tikk er jo det bra kritikk. Burde jeg føle.

1) Nødvendigheta av å drite seg ut

Det pussige er når folk sier at jeg er ikke politisk NOK.

Kanskje det? Kanskje jeg i for stor grad prøver bare å beskrive og forstå, og dele med andre det jeg (trur jeg) forstår, og sier for lite om HVA (jeg trur) folk kan/bør gjørra?

Et politisk DYR som ikke HANDLER, holder ikke det på å forvandle seg til en politisk PLANTE?

På den andre sida. HVOR sikker er jeg på hva folk KAN gjørra? (Ikke så VELDIG sikker.) Lider jeg altså KANSKJE av en liten frykt for å dumme meg ut ved å si for mye? (Gjett!)

Ok. Så her er det en fare for å drite seg ut.

Metodologisk må ikke minst en marxist værre klar over det ... (Marx reviderte sjøl hele sitt syn på hva han mente sosialismen var for noe etter Pariskommunen i 1871, som han betrakta som historias første forsøk på sosialisme.)

(Framtidige sosiale løsninger kan ikke oppdages av glupe folk på skrivebordet på forhånd, sa Marx (omtrent). De må oppdages av tusener og milli-

: av mennesker som prøver dem ut ute i det virkelige samfunnet. nere har mengder av mer eller mindre marxister(?) demonstrert sann- en i det i praksis, ved å finne på fine løsninger på skrivebordet som ikke aka i virkeligheten.)

Men. Likkavæl: Det eneste som driver diskusjonen framover, er at noen v og til tør ta sjanser, og drite seg ut, ved å si for mye når de veit for lite. Så kanskje det er min tur, denne gangen.

2) Nye teknologi, ny politikk...

Ei interessant side ved de to teknologiske revolusjonene rundt år 1800 og 1900, er at de ÅSSÅ betydde store og meget raske sprang i den POLITISKE tenkinga:

Den amerikanske, og særlig den FRANSKE revolusjonen, som begge blei fulgt av damprevolusjonen, gjorde opplysningstidas ikke-religiøse, ikke-føydale, nasjonale og republikanske (dvs. demokratiske, mot-konge- styre) tanker til POLITIKK i alle vestlige land.

Plutselig kom parolen om STEMMERETT og NASJONALFORSAMLING på dagsorden. NASJONALSTAT! FOLKESUVERENITET! Sånne tanker var tilsynelatende av liten betydning rundt 1770, men etter 1790 og fram til denne dag, har de aldri forsvinni fra den politiske dagsordenen.

Overalt dukka det opp demokratiske partier, nasjonale partier, anti-monarkistiske partier, og sammenslutninger av datidas mest ekstreme og frykta radikalere: JAKOBINERE!!! Etterhvert krystalliserte de "klassiske" konservative (ofte kristelige, monarkistiske) og liberale (ofte antikirkelige, radikale) partiene seg ut.

- Enda skarpere er spranget rundt år 1900. Ibsen, som spådde i 1885 (i en tale til et arbeidertog i Trondheim) at de neste ti-åra ville bli kvinnes og arbeidernes tidsalder, fikk rett:

Nå kom stemmeretten for ALLE MENN i de fleste vestlige land, dess-uten fagforeninger og store arbeiderpartier. Og fra 1914 og ti år framover blei disse partene splitta i sosialdemokrater og kommunister. Samme peri-ode var det voldsom bevegelse for kvinnestemmeretten, som vant sin

avgjørende historiske seier da. FASCISMEN, den nye store politiske retninga på høyresida i vårt århundre, blei til i akkurat den samme tida.

3) Vil historia gjenta seg?

Historisk sett er sånt som dette ikke så vanskelig å forstå - i ettertid. Et av de enkleste eksemplene er: Fabrikker lager Arbeidere som lager Arbeiderbevegelse (Fagbevegelse, Partier osv ...).

Motsatt kan vi si: Så lenge religionen hersker, trengs ingen religiøs politikk! Men i det øyeblikket det oppstår ei rotlaus, diskuterende, utdanna bybefolkning, som ikke lever innafor det regulerte landsbysamfunnets strenge religiøse rammer, og religionen blir UTFORDRA - oppstår åsså partiene som FORSVARER religionen.

Nye teknologi skaper altså nye KLASSER og SKIKT i samfunnet, det stiller nye SPØRSMÅL, det utvikler nye FORUTSETNINGER for den politiske kampen (rotasjonspressa som la grunnlaget for AVISA, toget som la grunnlaget for den landsomfattende FAGFORENINGSKONGRESSEN, fjernsynet som var viktig for de verdensomspennende DEMONSTRASJONENE MOT VIETNAMKRIGEN) osv.

Ut fra rein historisk erfaring bør vi altså vente, at de neste 20 åra kan føre til SPRANG åsså i menneskenes tenkning ... om alt fra litteratur og moter og seksualmoral og kunst, til filosofi og politikk.

Nye måter å ORGANISERE seg og ARBEIDE politisk på? Sikkert. Helt nye POLITISKE BEVEGELSER? Ikke urimelig.

At de GRØNNE bevegelsene oppstår på slutten av det 20. århundre, kan være et historisk forvarsel om det. At gamle, dypt rotfesta og organiserte partier på motsatte fløyer (som det gamle katolske og det gamle kommunistiske partiet i Italia) PLUTSELIG går i oppløsning, mens "sopp-etter-regn-partier" kan oppstå på grunnlag av en fjernsynshelt (som Berlusconi eller Perrot) og faktisk skape en bølge som skyller helt opp til regjerings-makta, uttrykker det samme, trur jeg.

Og jeg gjetter at vi vil få oppleve mye større og mer grunnleggende endringer av HELE det politiske landskapet.

4) DEMOKRATIET og INTERNETT

HVIS vi nå skal begynne å drøfte de "ubehagelige, vanskelige" spørsmåla om HVA folk GJØR i sånne Turbulente Tider, så er de ENKLESTE sakene (syns jeg) sånne som har å gjøre med FORSVAR av interessene til FOLK FLEST på KORT sikt.

Ettersom utgangspunktet vårt er TEKNOLOGI: La oss ta noen eksempler som handler om TEKNOLOGI og DEMOKRATI:

- Kampen for DEMOKRATISK YTRINGSFRIHET på Internett.

Dette er en politisk kamp som ER I GANG, særlig i USA (fra den folkelige og demokratiske sida) mens reaksjonen er på offensiven fx i Singapore (og, frykter jeg, Norge ...)

Fra regjeringene og det antidemokratiske kristne høyre i USA er en offensiv igang for å få folk til å se Internett som en trussel, der den viktigste politiske oppgava er å slåss FOR SENSUR. Det begrunner de med fx barneporno på nettet. Jeg har alltid vært for forbud mot både barneporno og nazi-propaganda, men jeg har aldri av den grunn latt meg forvirre til å mene at det er riktig å forby trykkpresser og videokameraer! For demokrater må hovedsaka nå være å FORSVARE mulighetene til FOLK FLEST til å ytre seg på Internett, uten de voldsomme kontrollapparatene som autoritære politikere drømmer om å snøre dem inn i.

Dette er et grunnleggende forsvar av gamle demokratiske fri- og rettigheter på et nytt område. Lett å forstå, lett å samle brei støtte for blant hederlige folk.

- KULTURKAMPEN om INNHOLD på Internett.

Akkurat som trykkpressene ikke automatisk førte til at det blei trykt verdifulle bøker (eller aviser på nynorsk, eller for barn, eller med godt lokalstoff) så fører den spontane markedsutviklinga ikke til at INNHOLDET på Internett blir verdifullt. Unge jenter fx. De kan bla i mengder av bilder av nakne damer - men hva fins av innhold som handler om hva som er inni huene og

noen tanker ...

følelsenes og livene deres? Sânt INNHOLD på internett oppstår ikke før unge jenter sjøl lager og sprer det.

- Kampen om RETTEN TIL INFORMASJON.

At internett KAN brukes til å gjøre offentlig informasjon tilgjengelig for alle, fører ikke automatisk til at Grete Knutsen GJØR DET.

Delvis ønsker de gamle, treige statlige byråkatiene å HINDRE at folk får informasjon. Men en alvorligere, farligere tendens er at alle fra stater til politiske bevegelser til pengeinteresser i den nye situasjonen gir opp gammaldags sensur, og isteden investerer mye mer enn før i PRODUKSJON av forførende, overbevisende, sjarmerende, spennende, uimotståelig - og kanskje av og til delvis sann? - informasjon:

- Informasjon blir det viktigste politiske og økonomiske sosiale våpenet.
- Investeringene i styringa av informasjon vokser over alle grenser, sammenlikna med tidligere historiske perioder.
- "Informasjonens herrer blir HERRENE."

Altså må det føre krav til offentlig informasjonspolitikk, mulighet til innsyn osv.

Men i tillegg trengs en politisk, demokratisk kulturkamp for TILGANGEN til informasjon på FOLKS premisser, VED SIDA AV den informasjonsflommen "Informasjonens Herrer" prøver å drukne oss i.

- Kamp mot OVERVÅKNING.

Jeg har ikke hørt til dem som trudde mye på at nettet ville bli et effektivt middel for å overvåke vanlige folks (opposisjonelle? upassende?) synspunkter. Fordi jeg regna med, at MENGDEN av informasjon og kryssende forbindelser, ville gjørra effektiv overvåkning av kyberrommet umulig. Men nå er jeg mye mer i tvil.

Den fantastiske veksten i effektiviteten til søkemaskiner (som, i 1996, Alta Vista) gjør at jeg nå frykter at nettet KAN brukes, både til å "avsløre"

tituseners passive skepsis til en autoritær regjerings politikk, og til terror (fx likvideringer?) av enkeltpersoner som er breikjefta nok på nettet.

Enda et poeng her er veksten i den økonomiske NYTTA av detaljinformasjon om deg. Det fins fx store legemiddelfirmaer som drømmer om å vite alt om dine sjukdommer - helt ned til hvor mange piller du spiser hver dag. ALL informasjon om hva HELE den norske befolkninga eter av sånt! Sånne arkiver, som altså nå blir MULIGE og LØNNSOMME, betyr både mektige redskaper som de som vil selge deg ting kan bruke, OG mulige våpen mot deg for alle fra utpressere til politikere med en diktator i magan.

Beskytte informasjonen om deg blir altså et nytt område for politisk, demokratisk kamp.

- BILLIG (grunnleggende sett gratis!) TILGANG for flest mulig - de FATTIGSTE, de ELDESTE osv i den rike verden, så snart som mulig, i den fattige verden, er sjølsagt åsså ei viktig forutsetning for et demokratisk nett. (Og her snakker vi realistisk sett, om UNDER et tiår for alle i de rike landa, og to eller tre ti-år FOR ALLE PÅ JORDA, mener jeg.)

5) Gamle SOSIALE nett kan rakne når DATAnettet vokser

De demokratiske og kulturelle spørsmåla er det enklest å få brei støtte for i første omgang. Vanskeligere - men mer avgjørende for folks daglige mulighet til å klare seg - er å utvikle en politikk for SOSIALT forsvar av folks interesser under helt nye forhold.

- Fx når det gjelder sosialpolitikk. La oss si at pensjonister og fattigfolk ikke lengre har post og bank, og sånne (hjemme)tjenester først utvikles og selges til folk som har penger - da kan de plutselig få det mye dårligere. En tradisjonell norsk sosialpolitikk hadde vært at samfunnet skaffer dem sånne tjenester gratis eller billig. Men det er ingen politisk sjølfølge nå ...
- Når det gjelder by-land fx. La oss nå si at den teknologiske revolusjonen fører til rask og ukontrollert nedlegging av posten, lokal handel osv, som fører til svær avfolking. Mens det (forholdsvis) kort

noen tanker ...

tid etterpå blir lønnsomt å drive mange ting desentralisert, jobbe langt fra sentrene osv.

Jeg mener at en fornuftig politikk da er å holde det gamle bosetningsmønsteret oppe, istedenfor å la utviklinga slenge folk veggimellom, fra småsteder til storsentre og tilbake igjen. Men det krever investeringer og reguleringer og fram for alt lokal KAMP. Og en nokså god, teoretisk forståelse for at det er MULIG og FORNUFTIG å handle sånn "i strid med den frie markedsutviklinga".

Når det gjelder JOBBER: Den teknologiske utviklinga nå skaper spontant IKKE flere jobber enn den avskaffer. Enten må altså samfunnet skape jobber, eller folk blir uten jobb.

Jeg gidder ikke ta den dumme diskusjonen om det ikke kan værre "ålreit" å lære å "venne seg til å ikke jobbe". Derimot er det interessant å diskutere hvem "samfunnet" er. 3 mulige (ikke motstridende) definisjoner er: Staten, kommunene, folk sjæl.

Ja, jeg mener det er riktig å ha en politikk for å kreve at staten skaper jobber i tida framover. Ja, jeg mener at kommuner - ikke minst små kommuner utover landet - KAN og BØR bli grunnlag for LOKAL organisering av jobber, ut fra at det ikke lengre er nødvendig eller spesielt gunstig at jobber ligger i sentrene.

Men jeg er åsså overbevist om at folk snart sjæl - i mindre eller STØRRE grad - kan slutte seg sammen og produsere ting til sitt eget forbruk, som nå blir solgt på markedet. Alt fra ... strøm til mat til klær til maskiner ... på grunnlag av diskusjon og bevegelse og samarbeid HELT lokalt, men gjerne etter forbilder fra andre steder.

En ny HELHETLIG JOBB-POLITIKK: HVOR skal VI (samfunnet) skaffe NOK jobber til folk? blir et GRUNNLEGGENDE politisk spørsmål for neste generasjon, trur jeg.

Jeg oppfatter SKOLEPOLITIKK og BIBLIOTEKSPOLITIKK som grunnleggende områder å BEGYNNE på. Både fordi dette er sektorer som omfatter HELE samfunnet og de FATTIGSTE i samfunnet, som er DESENTRALISERTE og LOKALE, som er DEMOKRATISKE og som jobber med KULTUR og INFORMASJON.

For det første å kreve at de har RESSURSER.

For det andre å føre en demokratisk kulturkamp for HVA de brukes til, for å skaffe informasjon og handlingsevne til folk flest (unger flest, pensjonister flest, kommuner flest ...)

6) ALTERNATIVER til synet på SAMFUNNSUTVIKLINGA

Hensikten min her er IKKE å gi en fullstendig katalog eller gjennomarbeida svar på åssen politikk kan (bør, må) utvikles på alle disse områdene.

Vitsen er å gi EKSEMPLER. For å vise at det TRENGS konkret politikk på alle disse områdene.

Den store IDEEN fra de steindumme 80-åra var at "Markedsøkonomien løser alle problemer". Men det er nå enkelt å vise at det ER ikke sånn:

- Markedsøkonomien fixer nakne damer på Internett, ikke info for fattige småjenter i bygde-Norge (poenget er ikke at alle småjenter er fattige og/eller i bygdene, men at NOEN er det, og DEM lager ikkeno HEFTIG byrå verdifulle internett-sider for.)
- Markedsøkonomien skaffer MEG pentium og ISDN-linje og Internett-bank i heimen, den skaffer ikke en minstepensjonist på Kløfta de samme mulighetene.
- Markedsøkonomien skaper ikke JOBBER (men avskaffer dem!) og reparerer ikke NATUREN (men ødelegger den!).

Omtrent dette er svært MANGE nå enige i, særlig når de får tenkt seg om og får diskutert det litt. Enten de kaller seg sjøl "radikale" eller "konserervative", "sosialdemokrater", "grønne", "kommunister", "ikkeno!"

Likevel fins det, særlig når folk diskuterer KONKRET, en voldsomt sterk ideologisk oppfatning om at alt (hver jobb, hvert bygdelag) må "lønne seg". Å SNAKKE allment om at det er nødvendig med alternativ tenkning er lett. Å få det til i en KONKRET lokal kamp om bosetting og jobber er mye vanskeligere. Da vil en mengde eksperter snart dukke opp med tall og overbevisende argumenter (og ikke minst eksempler) som viser at alle innvendinger strider mot "all sunn (markedsliberal!) fornuft" ...

noen tanker ...

Derfor må diskusjonen om arbeidsplasser lokalt være både prinsipiell/ideologisk og praktisk/konkret. Den må først og fremst ta opp den ideologiske kampen om hva som "lønner seg"! Og den må være i stand til å komme fram til hva slags jobber som kan lages der og da.

Det er ganske krevende. På den ene sida krever det grundig teoretisk arbeid på forhånd. På den andre sida hjelper det ikke uten praktisk arbeid, konkret analyse som viser praktiske resultater lokalt. Det ene kan ikke vinne uten det andre.

7) "GAMMALSOSIALISMENS" DØD

Men utfordrer du markedsliberalismen, reiser du samtidig spørsmålet om alternativer til hele det kapitalistiske økonomiske systemet.

Det lyder som tradisjonell sosialisme eller kommunisme ... Men:

- På den ene sida behøver du ikke værre tradisjonell sosialist for å mene at dette systemet ikke fungerer i dag. Mange naturvern-folk har hevdet det i flere tiår. Mange som er opptatt av solidaritetsarbeid og den 3. Verden mener det. I Norge folk som kanskje tradisjonelt sogner til Senterpartiet, fordi de ser at liberalismen fører til avfolking. Kvinner, som er mer radikale enn menn, bl.a. fordi de er mer opptatt av at det sosiale sikkerhetsnettet bryter sammen. Tilmed en del datafolk, som ser de voldsomme SOSIALE konsekvensene av den kommende datarevolusjonen.

Og ingen av dem behøver å ha lest et ORD Marx eller rekne seg som sosialist eller kommunist i et SEKUND av sitt liv.

På den andre sida - viser en analyse at tradisjonell sosialisme av 1800- og 1900-tallsmodell kan ikke gi SVAR på de spørsmåla disse folka stiller om ALTERNATIVER.

Hvis vi nå fx tar for oss det 20. århundres store REVOLUSJONER, og de programmene og visjonene som de erklært sosialistiske (kommunistiske og radikale sosialdemokratiske) partiene fikk oppslutning på i sin tid. Hva ser vi?

- I "Den Store Sosialistiske Oktoberrevolusjonen" i 1917, var parolene først brød, jord, fred. (Ikkeno BRENNAKTUELT program i Norge i 1996 ...)
- Seinere hadde arbeiderbevegelsen (både kommunister og sosialdemokrater, uansett kranglene dem imellom om "fredelig vei" eller "revolusjon") i Europa i 20-30-40-åra ei felles oppfatning av hva SOSIALISMEN var, som skulle avløse KAPITALISMEN:

Arbeiderne i store fabrikker skulle ta makta og lage arbeiderråd, bonderådene skulle lage kooperativer på landsbygda, STATEN skulle eie "de viktigste samfunnsmessige produksjonsmidlene" og hele fordelinga skulle gjøres av STATEN. (Og det fins fortsatt romantiske, grupper, som for eksempel i Norge de folkloristiske Trotski-tilhengerne i "Internasjonale Sosialister" som sier:

"All makt til arbeiderrådene!"

Dette blir bare litt vanskelig, i ei framtid der det ikke lengre fins store fabrikker? (Det vil sjølsagt finnes store arbeidsplasser fortsatt i 10-20-30 år, men færre og færre vil jobbe i dem, og alt nå jobber et stort flertall utafor?)

Jordbruket i Norge er i praksis gjennomkooperativisert av bønda sjøl ...

Og hvis det ikke fins veldig store, sentraliserte produksjonsmidler lengre, fordi mer og mer av produksjonsmidlene er programvare (design osv) og produksjonen av fysiske ting utføres desentralisert og lokalt? Altså hverken svære maskinhaller eller svære varelagre? (Igjen er ikke poenget at INGENTING vil finnes av sånt, men at det vil ikke DOMINERE, og stadig få mindre betydning.)

Problemet for tradisjonelle sosialister/kommunister er altså, at SAMTIDIG som at kritikken mot det nåværende sosiale og økonomiske systemet vokser, har den KONKRETE samfunnsmodellen de har stilt opp som løsning, slutta å være meningsfylt.

Som en jordbrukspolitikk som bygde på "kollektiv avl og foring av fattigfolks hester" (noe bortimot dette var Pancho Villas program i den Mexicanske revolusjonen 1910-20 ...) Forbigått av historia.

noen tanker ...

Dette veit jeg sjølsagt svært godt, fordi jeg åsså har brukt tiår av mitt liv til å propagandere for den modellen. (Bl.a. den gangen den ikke var helt TEKNISK forelda, i 1965 ...)

8) Ny oppskrift på et anna samfunn?

Kan vi tenke oss et alternativ til liberalismen som vil FUNKE under de nye (teknologiske og sosiale) forholda?

Ja, mener jeg. Her er ei antydning til en sånn modell.

Er det vi da snakker om ei ny form for "sosialisme"? Eller nærmere det Marx, på 1840-tallet kalte "kommunisme" (som var svært forskjellig fra fx det virkelige russiske samfunnet i 1930 ...)?

Kall det hva du vil. Hovedsaka er ikke i første omgang (og kanskje ikke engang i siste omgang!) diskusjonen om du kan eller ikke bruke NAVN på et samfunn, men om samfunnsmodellen er mulig og nyttig. Så vil noen diskutere dette, la oss begynne i den enden ...

9) EIENDOM OG DISTRIBUTJON

I. Menneskehetens INFORMASJON er alle menneskers felles eie, som er ("gratis") tilgjengelig for alle.

"Sosialister" kan da si, om de vil, at "Felles eie av produksjonsmidler betyr alle menneskenes felles eie av informasjon, dvs programvare og kunnskap".

Hovedsaka er at i framtida blir det viktigste ikke HVEM som eier Vølvo-fabrikken, (som heller ikke vil bestå som en svær, sentralisert enhet) men hvem som eier datafilene som gjør det mulig å produsere en Vølvo.

(Og, som Thomas Jefferson sa, er kunnskap noe du alltid kan gi til andre uten å få noe mindre av det sjøl ...)

II. NATUREN er menneskehetens felles eie.

Menneskeheten må i fellesskap disponere/bestemme over bruken av naturen. Naturen er livsgrunnlaget, som nå er trua av den spontane utviklinga. Det betyr at ingen må ha rett til å bruke naturen på en måte som

ødelegger for menneskesamfunnets fellesinteresser.

Dette handler om luft, vann, jord, planter og dyr, utslipp, forgiftninger osv, som det må budsjetteres med ("verdens luftbudsjett") FØR det budsjetteres med "overskudd/underskudd" i penger ...

Betyr dette fx å ta jorda fra en bonde "fordi naturen er menneskenes felleseiendom"? Nei, men at heller ingen bonde har rett til å bruke naturen i strid med sånne felles regler og budsjetter.

III. DISTRIBUTJON: Samfunnet garanterer fysisk og kulturelt livsgrunnlag, omsorg og sikkerhet for alle sine medlemmer.

Poenget er ikke å lage en diger stat som samler inn alt og distribuerer alt. Det svarer ikke på noen måte til den teknologiske utviklinga.

Poenget er at samfunnet får oversikt over om noen er sjuke, gamle, ensomme, og ikke sjøl kan gjøre noe med det, og solidarisk organiserer at de får hjelp. At fx alle unger til en viss alder og alle samfunnsmedlemmer innafor visse grenser får tilgang til kulturen. Osv.

Vi kan nå forestille oss at det gjøres veldig desentralisert, lokalt styrt, ut fra de virkelige behova på hvert enkelt sted, i motsetning til nå. Og at sentrale innsatser er noe som bare settes inn når sånne desentraliserte, lokale løsninger ikke funker.

10) STAT, DEMOKRATI, FRIHET

IV. DEMOKRATI og ADMINISTRASJON

Samfunnets oppgave er å administrere mennesker og ting BARE i den grad folk ikke klarer å løse slike oppgaver sjøl.

Beslutningene fattes demokratisk: På grunnlag av avstemninger og folkevalgte forsamlinger og tillitsvalgte. Administrasjonen bygger på at ingen får særskilte privilegier for å administrere mennesker eller ting. Og ut fra at ET FLERTALL - helst HELE samfunnet - skal delta i administreringa av samfunnet, ved en slags "verneplikt" eller dugnad.

noen tanker ...

V. PERSONLIG FRIHET, KULTURELL FRIHET, PERSONLIG RETTSSIKKERHET

- I et samfunn som bygger på en veldig omfattende arbeidsdeling (som vi har nå)
- der store deler av befolkninga gjør rutinearbeid de sjøl syns er mest slitsomt og kjedelig (stå på samlebånd, sitte i kassa)
- og på omfattende distribusjon av varer som det er knapphet på,
- trengs en spesiell form for sosial disiplin: alt fra stemplingsur til politisk mobilisering av folk som i flokk og med røde faner bygger jernbane ...

Men i den nye fasen blir det ikke sånt arbeid som vil gjøre samfunnet rikere. Men skapende intellektuelt arbeid som øker kunnskapen om naturen, produksjonen, det menneskelige arbeidet og kunsten sjøl. Arbeid med informasjon.

Sånt skapende intellektuelt arbeid er umulig uten stor intellektuell frihet, frihet til å skaffe seg kunnskap, stille spørsmål ved gamle oppfatninger, undersøke hva du vil. Dette er den økonomiske sida av saka.

Sosialt krever nyorganisering av samfunnet under nye vilkår at folk sjøl kan delta, bestemme, handle. Det er umulig uten stor personlig og intellektuell frihet.

Når mange folk må løfte manuelt i flokk, har kulturell homogenitet betydning. Men dette blir ikke viktig i framtida.

En ide om at et samfunn hvor folk skal styre seg sjøl, kan ta utgangspunkt i Sovjet i 30-åra, Kina i 60-åra, i Nord-Korea og Kuba nå, er ikke bare helt feil.

Den blir reaksjonær fordi den ikke samsvarer med utviklinga av produktivkreftene. En informasjonsøkonomi kan ikke utvikle seg hvis radioen bare har ei instilling, nemlig på en stasjon som forteller om statslederens geni. Den har ingenting å gjøre med de forholda som de rike landa vil stå overfor i reorganiseringa av samfunnet i det neste århundre, etter den neste teknologiske revolusjonen - og de fattige noen tiår etter ...

Det er ikke det nye samfunnets oppgave å lære folk å synge og marsjere

i takt. Det skjeller ikke det nye samfunnet om folk trur på Buddha eller Einstein. Det er ikke noen oppgave for det nye samfunnet å tvinge folk til å ikke være homser, eller ikke snakke albansk i Hellas eller gresk i Tyrkia eller tyrkisk i Bulgaria ...

Alt sånt er ikke bare udemokratisk og anti-humant, det strir åsså mot det nye samfunnets behov for intellektuell frihet, for å utvikle den største rikdommen: Den intellektuelle felleseiendommen.

VI. Det er derfor åsså mulig at det er riktig å snakke om en 3. "felles-eiendom" (=ikke privateiendom!) i tillegg til kunnskapen og naturen: ALLES (altså ingens!) eiendomsrett til ANDRES arbeidskraft.

Ingen har rett til å til å eie eller kommandere arbeidskraft. Unntatt den demokratisk vedtatte bruken som skjer, innafor den individuelle rettssikkerhetens rammer, i samfunnets nødvendige organisering av mennesker eller ting.

11) HVEM INTERESSERER DETTE?

VII. Mangler det noe her? Ja, opplagt.

Ihvertfall, åssen samfunnet organiserer seg PÅ LOKALPLAN! Hva er dette samfunnets sosiale GRUNNSTEINER?

Åssen organiserer folk seg for å leve og jobbe? Jeg veit ikke. Jeg trur at det er vanskelig, kanskje umulig, å forutsi sånt før det fins praktiske erfaringer.

Jeg gjetter at sånne grunnsteiner, en sånn grunnstruktur, kan bare skapes av millioner av mennesker som sjøl begynner å omorganisere livene sine i en svær prosess:

En diger demokratisk, kultur-revolusjonær massebevegelse, der folk jobber og eksperimenterer og ut fra sine egne erfaringer OPPFINNER former som passer dem sjæl best.

Oppgaver som dette kan ikke løses av noen få gurer eller genier. Et nytt samfunn kan ikke skapes på skrivebordet eller ved kommando.

noen tanker ...

Poenget er at det fins mengder av folk, mengder av miljøer, som grubler på sånne spørsmål. Ut fra at de ser nødvendigheten av å endre samfunnet ut fra erfaringer med alt fra informasjonsteknologi til naturvern, kultur for folk flest til sosiale løsninger for arbeidsløs ungdom, kvinnespørsmål til rasisme, avfolkning av bygdene til storbyvold og kriminalitet.

Vil det ikke oppstå politiske bevegelser fra sånne folk? Vil de ikke stille nye spørsmål til løsninger for ei ny epoke? Jeg tror de er DØMT til å gjøre det, og at nye bevegelser, FORSKJELLIGE fra alle vi kjente i fortida, vil utvikle programmer for alternativer til det nåværende samfunnet i de nærmeste 10, 20 og 30 åra.

KANSKJE de vil likne på de punktene jeg skissa ovafor ...

Mitt ønske og håp er at bevegelser som utvikler ideer om sånt som dette vil stå på et radikalt og demokratisk grunnlag. Bl.a. fordi at hvis de IKKE gjør det, så vil ANDRE bevegelser gjøre det.

Og når det ligger an til svære samfunnsmessige endringer som vil endre livene til folk voldsomt, vil folk kreve sterke svar. Hvis svara ikke bygger på fornuft og demokrati, så fins det bevegelser som har sterke svar uten begge deler. Kommer ikke radikalerne med alternativer, så gjør fascistene det. Rasisme og sjåvinisme er ikke fornuftig, men det er kjente, utbredte og lettvinde ideer, som fortvilte folk lett kan gripe til når de ikke blir budt noe bedre.

12) Hva med ARBEIDERNE?

Har den tradisjonelle arbeiderklassen og arbeiderbevegelsen noen rolle i en sånn situasjon?

Noen mener at ettersom den teknologiske utviklinga avskaffer de tradisjonelle svære fabrikkene, så er "Arbeiderklassen ikke viktig, den kan bare gå og henge seg".

Jeg tror at den tradisjonelle arbeiderklassen i den rike delen av verden fortsatt er veldig viktig. Den er dødsdømt i sin nåværende form, men det skjer ikke straks, den vil være der i flere tiår framover. Den vil være viktig i svære, sentrale produksjonssystemer som transport, energiforskyning, maskinproduksjon, bygningsindustri, og de arbeiderne som fortsatt har jobb

vil være stadig høyere utdanna ...

Samtidig vil arbeiderne som er igjen SE at det går mot slutten. Det legger grunn for at akkurat DE kan innse at det er nødvendig å nyorganisere samfunnet fra topp til bunn. De har ikke samme perspektiver som bestefar i 50- og 60-åra, da framtida var flere tiår med trygg jobb og stadig større velstand. Derfor kan denne siste generasjonen av arbeidere bli ei mektig kraft for historisk forandring.

Om JOBBENE forsvinner, så forsvinner dessuten ikke MENNESKENE. Ideer, tradisjoner, historiske erfaringer går videre fra mamma og pappa til ungene sjøl om de ikke jobber på fabrikk. Indre østkant i Oslo er tradisjonelle arbeiderdistrikter, sjøl om fabrikkene stort sett har forsvunni. Likevel er det en bydel der den radikale arbeiderbevisstheten overlever. Akkurat som mange gamle industristeder som Rjukan, Notodden osv. Og er det egentlig noen grunn til å vente at den første generasjonen ETTER industrien skal være MINDRE samfunnskritisk?

Å drive diskusjonen med dem som endringene rammer kraftigst - enten det er industriarbeidere som forsvinner, eller folk i småstedene, bønder, fiskere - alle som liberalistene sier er unyttige, "ulønnsomme" mennesker som samfunnet bare bør bli kvitt, alle som ikke er invitert til festen - er fortsatt en ypperlig ide, for radikalere som ønsker forandring i de nærmeste ti-åra.

13) INGEN "reint norske" LØSNINGER!

Et siste poeng om politisk handling i en ny historisk situasjon:

Mer enn noen gang blir det umulig å se norsk politikk som BARE norsk.

Fra en demokratisk synsvinkel er det fx forferdelig mye som er "lov" i Norge, men ikke andre steder. For eksempel kan et menneske her sitte og samle opplysninger om diktaturet i Burma og sende det ut i verden på nettet. I noen land æ'kke sånt LOV, i andre er det ikke økonomisk MULIG.

Internasjonal solidaritet betyr å hjelpe folk til å få ei plattform for demokratisk ytringsfrihet i Norge, når de ikke får den i sitt eget land. Breiere betrakta betyr det å utnytte hele den veldige rikdommen av informasjon vi har, men mange fattige land mangler.

noen tanker ...

Hjelpe frigjøringsbevegelser, folkelige bevegelser, demokratiske opprørsbevegelser, kritiske intellektuelle osv. med alt fra programvare og teknisk kunnskap, til spesialisert informasjon vi lett finner men som de mangler, gode parallelle eksempler fra land som likner deres eget, tverrgående kontakter i den 3. verden via Norge, osv.

Informasjonssolidaritet! Vi, informasjonsrike, har en internasjonalistisk plikt til å gjøre info og teknologi tilgjengelig for bevegelser i den 3.verden!

Samtidig trenger VI hjelp! KUNNSKAP om samfunnsutviklinga som vi trenger i Norge - et land med under 0,07 prosent av verdens befolkning - er kunnskap om HELE VERDEN.

De sosialistiske modellene som (norske radikalere fikk fra utlandet) er (i beste fall) forelda. Utviklinga av nye modeller krever hardt intellektuelt arbeid.

Men ideer om at en kan utvikle ideer om det nye samfunnet bare innafør Norges rammer er feil.

For det vi trenger, er å forstå svære samfunnsmessige endringer ... der VI i Norge bare er et bittelite jul i en enorm MASKIN:

Et system av kultur, teknologi, økonomi, politikk, der vi for det meste mottar, og bare gir veldig lite igjen.

Altså kan vi ikke skjønne NOE av hva vi har i vente her, uten å vite MYE om hva som skjer i RESTEN av verden, den STORE verden.

Både om "utviklinga" som "gjør ting med menneskene". Kort sagt, om de nye problemene som river samfunnet i filler.

Og om hva folk gjør for å svare på dem. Kort sagt: Hva folkebevegelsene, massebevegelsene finner på for noe lurt for å reparere samfunnet og gjøre det menneskelig og sivilisert.

14) REVOLUSJONÆR INTERNASJONALISME I KYBERROMMET!

Historia lærer oss at alle store revolusjoner

- fra den nederlandske, engelske, amerikanske og franske til oktoberrevolusjonen, den kinesiske revolusjon, seieren over USA i Vietnam-krigen og over Sovjet i Afghanistan, nederlaget for Apartheid

i Sør-Afrika og til Mobutus fall i Congo-"Zaire" -
i all hovedsak har seira på grunn av det opprørske folkets egne krefter

(Historia viser at militær eksport av revolusjon alltid har alltid vendt seg til reaksjon, fra Napoleons felttog i Spania til Sovjet i Øst-Europa og Kina i Tibet.)

Men samtidig var det avgjørende at revolusjonene hadde internasjonal støtte:

- Den amerikanske revolusjonen hadde venner i Frankrike og England ...
- Frigjøringskampen i Vietnam og Sør-Afrika hadde støtte over hele verden ...
- og i Congo-"Zaire" 1996-97, ønska Frankrike og andre stormakter å redde Mobutu og betalte bl.a. leiesoldater fra Serbia for å slåss for ham. Men de våga ikke sende inn egne styrker, fordi de internasjonale protestene blei for sterke.

Utviklinga av kommunikasjonsteknologien fra pamfletter, aviser og telegraf og fram til kringkasting, har alltid gjort det lettere for opprørere, demokrater og anti-imperialister å organisere seg og støtte hverandre. Solidaritetsaksjonene for Palestina på SAMME DAG over hele verden når Israel innvaderte Sør-Libanon tidlig på 80-tallet, var sjølsagt utenkelige uten radio/fjernsyn.

Nettet skaper enda større mulighet både for solidaritet og internasjonale masseaksjoner.

Den første store, politiske internasjonale aksjonen som ble organisert over nettet, var mot Frankrikes atomprøvesprengninger i kolonien Tahiti.

Snart etter fulgte solidaritetsaksjoner for radiostasjoner som var trua av sensur i Serbia og Kroatia, og internasjonale masseprotester mot antidemokratisk sensur av Nettet fra høyresida i USA.

Hvordan blir det om 10 år?

La oss tenke oss at en arrogant statssjef i Nord på ny atombomber et koloniland i Stillehavet.

noen tanker ...

Tusener i kolonien stormer guvernørpalasset og flyplassen. Bilder av folk som blir slått ned og skutt blir sendt fra digitale videokameraer over mobiltelefon til hele verden. Folkemøter i kolonien ber om STØTTE! PROTEST!

Hva skjer samme natt? Ungdom stormer kontorene til selskaper fra den arrogante staten i 100 byer over hele verden? Hva skjer dagen etter? 10 millioner marsjerer i 100 land?

Hva skjer om 20 år?

Når FLERTALLET på jorda, inklusive de fattigste av de fattige, avgrunnens folk i superslummene og på søplehaugene i SØR, har direkte tilgang til nyheter hvert øyeblikk - og kan kommunisere DIREKTE TILBAKE?

Hva skjer da, når folket i de indre distriktene av Shaanxi og i forstedene til Lagos og Sao Paolo og (det halvveis oversvømte?) Dacca begynner å røre på seg?

Sprer gnistene seg? Følger de hverandre? Begynner de å klappe i takt?

Og hva gjør vi, oppe i det (for det meste) hvite og (sannsynligvis fortsatt) rike Nord da?

DETTE, tror jeg, er et hovedspørsmål for 2000-tallets raddiser, anti-imperialister og revolusjonære. Hvis de vil bake kake.

Jøss, det var alt for svakt sagt. Dette er et hovedspørsmål for ALL politikk i Nord, i det første hundreåret av det 3. årtusen.

Nå, hva sier dere, KRITIKERE:

Var dette POLITISK nok, eller hva?

innholdsfortegnelse

Aller først

9

I

En hilsen til en generasjon av kvikksølv 13

ELLER ÅSSEN BLIR NORGE I 2014

Woord vooraf 15

I NORGE UTEN VERDEN 22

1.1 Fedrelandspartiets Norge 22

1.2 og Industriforbundets Norge 22

1.3. Foran Ginnungagap 23

1.4. Faser i den norske datarevolusjonen 24

1.5. ”Stadier i fremtidens kultur” 25

1.6. Fra det 20. århundre til det 2. årtusen 27

1.7. Og etterpå? 28

1.8. En etasje opp: Jagland (og han der(?) i Høyre?) 28

1.9. ... Og TVTUTÅKJØR 30

1.10. Hva mer? 31

II VERDEN UTEN NORGE 33

A) TEKNOLOGIEN (og den industrielle revolusjon) 33

2.A.1. Skredet kommer. 33

2.A.2. Så mange, så små, så billige - 34

2.A.3. La dem spise mobiltelefoner! 35

2.A.4. Kloakken, samlebåndet, rutinearbeidet 36

2.A.5 Langs de usynlige gatene 37

2.A.6. En ny og råere verdenshandel 37

2.A.7. En ny og lurere overklasse 37

2.A.8. En ny og hardere underklasse 38

2.A.9. Slutten på “velferdsstaten” 38

2.A.10. A hard rain 39

2.A.11. Kyberdiktatur? 39

hva er hvor?

2.A.12. Kyberfrigjøring?	40
B) NATUREN (og de kunstige katastrofene)	41
2.B.1. Raset har gått	41
2.B.2. Hvorfor det blir verre	42
2.B.3. Fortere og fortere, her åsså	43
2.B.4. Først naturen, så samfunnet ...	44
2.B.5. Den neste bølgen	44
2.B.6. Vendepunktet	45
C) STATENE (og krisene mellom dem)	45
2.C.1. Det politiske verdenssystemet	45
2.C.2. Den nære framtidens Storebrødre	46
2.C.3. (Vest)Europa?	47
2.C.4. Russland?	48
2.C.5. USA?	48
2.C.6. Asia?	49
2.C.7. Japan, "tigrene" - Kina?	49
2.C.8. Sola stiger i Øst	50
2.C.9. Sør?	50
2.C.10. De fattige stormer scenen	51
2.C.11. sanger, guder.	52
2.C.12. Programmer, bomber.	52
2.C.13. Imperienes sammenbrudd	54
2.C.14. Nasjonenes inntogsmarsj	55
2.C.15. FN-medlem nr. 300? 400?	55
2.C.16. Ei virkelig ny verdensordning?	56
III NORGE, I VERDEN, i 2014(?)	57
3.1. Penn og papir -	57
3.2. Økonomien?	57
3.3. Økonomi for hvem?	59
3.4. Kyberdemokrati	60
3.5 Kyberpedagogikk -	61
3.6 - og Kyberkunst -	61
3.7. Storebrødre, om 18 år ...	62

kvikksølv!

3.8. Fem faktorer	62
3.9 Vil Norge gå inn i EU?	63
3.10. Asia	64
3.11 Det Fattige Sør	64
3.12 Ei oppsummering,	64
3.13. ENTEN:	65
3.14. Festung Norwegen	65
3.15. ELLER	66
3.16. TRUR jeg	67
Navoord	68

II**DØR HØYANGER?****71****TANKER OM BYEN, ARBEIDERKLASSEN, KUNSTNERA, - OG
ALUMINIUM**

1. Innledning	72
2 Diskusjonen	72
3. Mennesker, samfunn, teknologi	74
4. Tre brutale lovmessigheter.	76
5. Slutten på industrisamfunnet	78
6. Slutten på Høyanger?	81
7. Ny teknologi etter år 2000.	83
8. Nytt samfunn etter år 2000	84
9. Kunsten.	86
10. Avslutningsord til Høyanger-folk	88

III

SKAL DE FÅ KAPPE HUE AV ARBEIDERKLASSEN? 91 **ET INNLEGG TIL LO KONGRESSENS NETTSIDE 97**

1) Hva vil skje?	92
2) Reorganiseringa av alt!	94
3) Blir det bra eller ille?	96
4) Huskeliste for fagbevegelsen	98
I) Fagforeninger og industri	98
II) Fagbevegelsen og norsk sivilisasjon	98
III) Teknologi og mennesker	99
IV) Noen vil bli kvitt fagbevegelsen	100
5) Skrem gamlegutta ut på nettet!	101

IV

KVINNENS PLOSS??? 103

- SPØRSMÅL om JENTER og INTERNETT -

1. De ve rste spørrera	104
2. Det vanskeligste spørsmålet	104
3. Hvorfor leker Petter ...	106
4. ... men ikke Petra Smart?	107
5. Kurdistan i neste århundre?	108
6. Maskiner og kvinnefrigjøring?	110
7. Kontroll og kvinnefrigjøring?	111
8. Neste århundredes arbeidsmarked?	112
9. Dannelse, data - og damer?	113
10. Hvem tar sjefsjobbene?	114
11. Pakistansk kyberwood?	115
12. Vera og verdenhistoria?	116
13. Kjøkkenen eller ... ?	117

V

Å BYGGE DIESELMOTOR I SLUMMEN I PERU 119

kan den 3. verden hoppe over 100 år - og hva kan vi gjøre for støtte det?

I. Datarevolusjon skyter fart.	120
II. Albania påsken 92 ...	120
III. ... Og våren 95	121
IV. Hva Castro ikke visste	122
V. Bolivia, Benin, Russland osv	122
VI. Men hva med Valeria ...	123
VII. ... Og bønder i Tanzania?	124
VIII. Albania i 2080	125
IX. Den største fattigdommen i verden	126
X. 20 års kommende praksis	126
XI. Bokser billigere enn barnevogner	127
XII. Bronx eller Vål'enga	128
XII. Lastebilen i Peru	128
XIII. Det virkelig store spranget	130
XV. DataMorTheresa (og DataRobin!)	130

hva er hvor?

VI

NOEN TANKER OM DATAREVOLUSJONEN OG POLITIKK 133 (SLUTTEN PÅ SOSIALISMEN?)

1) Nødvendigheta av å drite seg ut	134
2) Nye teknologi, ny politikk ...	135
3) Vil historia gjenta seg?	136
4) DEMOKRATIET og INTERNETT	137
5) Gamle SOSIALE nett kan rakne når DATAnettet vokser	139
6) ALTERNATIVER til synet på SAMFUNNSUTVIKLINGA	141
7) "GAMMALSOSIALISMENS" DØD	142
8) Ny oppskrift på et anna samfunn?	144
9) EIENDOM OG DISTRIBUSJON	144
10) STAT, DEMOKRATI, FRIHET	145
11) HVEM INTERESSERER DETTE?	147
12) Hva med ARBEIDERNE?	148
13) INGEN "reint norske" LØSNINGER!	149
14) REVOLUSJONÆR INTERNASJONALISME I KYBERROMMET!	150

Tom side

Tom side

Tom side

tøgrim om

FRAMTIDA

blir den som

GRÅSTEIN eller KVIKKSØLV?

HVA skjer ETTER år 2000 med:

**JENTENE? Albania? HØYANGER? Arbeiderne?
KUNSTEN? Skolene? STORMAKTENE? Den 3.
Verden? DEMOKRATIET? Fagforenings-
pampene? JOBBENE? Supermarkedene?
DATAINDUSTRIEN? Politikken? BØNDENE?
Barna?**

Hvis du IKKE vil vite det, så ikke les denne boka!

For her spør TRON ØGRIM, kjent fra tusen innledninger, Nettstedet Under En Stein I Skogen, sære artikler i PC-World og temmelig mye ellers, om DIN framtid i de nærmeste 20-30 år.

TAR HAN FEIL? Det kan hende. Men hvis han har RETT – så er dette den FØRSTE boka du leser, som EGENTLIG er fra det neste århundret.

(Advarsel: Tøgrim er en håplaus radikaler, som ikke ber om unnskyldning for sine røde meninger og sitt breie språk. Lesere som ikke tåler dette bør IKKE åpne KVIKKSØLV!)